

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการยกระดับคุณภาพของประชากรของประเทศให้สูงขึ้นและเพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายละเอียดหลักสูตรเพื่อเป็นกรอบในการจัดการเรียนรู้ให้เป็นกรอบในการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและสนองความต้องการของชุมชนตลอดจนความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน ให้เกิดการพัฒนาเต็มศักยภาพ เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ มีสุนทรียภาพช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์สังคม มีความเชื่อมั่นในตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ 2551, หน้า 2)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลด้านร่างกาย มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และมีคุณธรรม ประกอบอาชีพและพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 182)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเพราะเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติการทำงานด้วยตนเองฝึกวิธีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอทั้งการปฏิบัติ เป็นรายบุคคล การปฏิบัติเป็นรายกลุ่ม ซึ่งมีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอน มีการ

พัฒนาการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลงานซึ่งจะทำให้สามารถทำงานได้บรรลุตามเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการมี 4 ขั้นตอน 1) สังเกต/รับรู้ 2) ทำตามแบบ 3) ทำเองไม่มีแบบ 4) ฝึกให้เกิดความชำนาญ การจัดการเรียน การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง สามารถนำทักษะกระบวนการปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทักษะปฏิบัติเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเพราะเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติการทำงานด้วยตนเองฝึกวิธีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอทั้งการปฏิบัติ เป็นรายบุคคล การปฏิบัติเป็นรายกลุ่ม ซึ่งมีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอน มีการพัฒนาการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลงานซึ่งจะทำให้สามารถทำงานได้บรรลุตามเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการมี 4 ขั้นตอน 1) สังเกต/รับรู้ 2) ทำตามแบบ 3) ทำเองไม่มีแบบ 4) ฝึกให้เกิดความชำนาญ การจังหวัดพบว่าในวิชาศิลปะมีคะแนนเฉลี่ย 25.67, 29.66 และ 25.43 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ 2556, Online)

ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ของโรงเรียนคำชะอีพิทยาคม มีผลเฉลี่ยในรายวิชาศิลปะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 3 ปีซ้อนหลังปีการศึกษา 2554-2556 ผลสอบระดับชาติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็น 43.22, 42.49, 41.10 ตามลำดับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556, หน้า 60-61) ซึ่งสอดคล้องกับผลวิเคราะห์คะแนนสอบระดับชาติ (ONET) ในปีการศึกษา 2556 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาศิลปะอยู่ในระดับต่ำกว่า เกณฑ์ซึ่งจัดอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 และมีแนวโน้มว่าต่ำลงและเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามต้นสังกัดสถานศึกษา จำแนกตามภูมิภาคและระดับการจัดการเรียน การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพมีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง สามารถนำทักษะกระบวนการปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วัฒนา หอมสมบัติ, 2543, หน้า 11) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง การสร้างชุดกิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (จิตราภา ทองเหลือง 2549, หน้า ก) และเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมความคิดสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (แก้วใจ อินทรเพชร, 2548, บทคัดย่อ)

ลายเส้น คือ รูปแบบอันประกอบด้วยเส้นเขียน หรือแกะสลักโดยมีความงาม เป็นวิธีการสื่อสาร ประเภทหนึ่งผ่านทางผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพศิลปะไทย และการออกแบบต่างๆ เป็นพื้นฐานหลักในการถ่ายทอดความคิด ออกมาเป็นรูปร่าง รูปภาพ ผลงานจากการวาดเส้นสามารถทำให้เกิด ความรู้สึกเกิดจินตนาการต่างๆ มากมาย ตั้งแต่พื้นฐานง่ายๆ จนถึงเนื้อหาที่ซับซ้อน ความสำคัญของการวาด เส้นนั้นสามารถพิจารณาได้ตั้งแต่มนุษย์ยุคโบราณที่ใช้การขีดเขียนเป็นภาพสะท้อนเรื่องต่างๆ บนเพดาน หรือผนังถ้ำ เป็นการแสดงให้เห็นถึงสติปัญญาของมนุษย์ที่มีความสามารถ มีทักษะ และวิธีการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนเองด้วยการวาดเส้น

ความคิดสร้างสรรค์เป็น วิธีการคิด และการทำงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอน เป็นทักษะที่จำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเด็กด้วยการ ฝึกทักษะบ่อยๆ โดยต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝน ความคิดสร้างสรรค์เป็นสมบัติของเด็กแต่ละคนซึ่งจะมี มากน้อย เพียงใดขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะได้รับการส่งเสริม การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สามารถทำได้ โดยการจัด กิจกรรมให้เด็กได้กระทำตามที่เด็กพึงพอใจให้โอกาสเด็ก

การเรียนรู้แบบร่วมมือ ทิศนา แคมมณี (2552, หน้า 196) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกในกลุ่มมีความสามารถที่แตกต่างกัน ประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม วัฒนาพร ระเบียบทุกซ์ (2545, หน้า 174) ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่าเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน นอกจากนี้การเรียนเรื่องลายเส้นนั้น เป็นการเรียนโดยการสร้างสรรค์ผลงาน โดยการวาดภาพซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดังคำกล่าวของ วิชัย วงศ์ใหญ่

(2537, หน้า 25-28) ที่กล่าวว่าธรรมชาติของวิชาศิลปะที่ประกอบด้วยเรื่องราว ประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน ประณีต ซึ่งสามารถพัฒนา ผู้เรียนให้ได้ตามเป้าหมายการสอน เข้าถึงศิลปะแล้วจะรับรู้อะไรได้ง่ายเพราะโลกทัศน์ของ ศิลปะเป็นการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์และจินตนาการที่ลึกซึ้ง ดังเช่นงานวิจัยของ ประยงค์ มาแสง (2540, หน้า 63) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการจัดกิจกรรมแบบกลุ่ม ร่วมมือผลกรวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมที่เน้นการจัดกิจกรรม แบบกลุ่มร่วมมือมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการสอน ศิลปะ และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด และนอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของ Davies's ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากล ทิศนา แคมมณี (2550, หน้า 296) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพียงแต่มีความ แตกต่างกันตรงจุดเน้นของด้านที่ต้องการพัฒนาในตัวผู้เรียน ทักษะปฏิบัติเป็นกระบวนการเรียน ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเพราะเป็นการสอน ที่ลงมือปฏิบัติการทำงานด้วยตนเอง และรายกลุ่ม รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะ ปฏิบัติของ Davies's เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันส่งผล ให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ อารมณ์ความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน ประณีต ช่วยให้ ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพในตนเอง บรรลุผลสำเร็จได้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากที่กล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อัน นำชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's วิธีการใดที่จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และ พฤติกรรมความร่วมมือ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะและพัฒนาผู้เรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล และมีสัมประสิทธิ์ความแปรผันหรือไม่อย่างไร

2. ความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ก่อนเรียน และหลังเรียน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. พฤติกรรมความร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรียนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ก่อนเรียน และหลังเรียน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรียนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ก่อนเรียน และหลังเรียน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

5. ความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความถนัดทางการเรียนศิลปะต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) เมื่อได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อการพัฒนาชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล และมีสัมประสิทธิ์ความแปรผัน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการวาดภาพลายเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
5. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความถนัดทางการเรียนศิลปะต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการพัฒนาชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผลตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป และมีค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผัน (C.V.) น้อยกว่าร้อยละ 15
2. ความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. พฤติกรรมความร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน
5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความถนัดทางการเรียนศิลปะต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) เมื่อได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's มีความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความสำคัญที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

1. ได้ชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผลร้อยละ 50 ขึ้นไป และมีค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผัน (C.V.) น้อยกว่าร้อยละ 15
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ผลของการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสำหรับครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สหวิทยาเขตคำชะอี-หนองสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 โรงเรียน คือ โรงเรียนคำชะอีวิทยาคาร โรงเรียนเหล่าประชาอุทิศ โรงเรียนคำบกวิทยาคาร โรงเรียนชัยปัญญาวิทยานุสรณ์ โรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยา โรงเรียนพลังราษฎร์พิทยาสรรพ์ โรงเรียนหนองแวงวิทยาคม และโรงเรียนคำชะอีพิทยาคม มีจำนวน 18 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 500 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนคำชะอีพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 30 คน ซึ่งกลุ่มบริหารงานวิชาการของโรงเรียนได้จัดห้องเรียนแบบลดความสามารถทางการเรียนของนักเรียน ได้มาโดยวิธีการดังนี้

การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากจำนวน 8 โรงเรียน โดยใช้ โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ได้มา 1 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนคำชะอีพิทยาคม มีจำนวน 2 ห้องเรียนและทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มอีกครั้ง โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ซึ่งจะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ด้วยเหตุผลดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้หลักสูตรเดียวกัน คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ซึ่งอยู่ภายใต้นโยบายเดียวกัน
3. ผลการประเมินระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใกล้เคียงกัน
4. ทุกโรงเรียนใช้เกณฑ์การประเมินตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา เดียวกัน
5. ทุกโรงเรียนใช้เกณฑ์การประเมินตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ภายใต้เขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน
6. ครูที่ทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผ่านการอบรมหลักสูตรเดียวกัน

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ

2.1.1 วิธีการสอนด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's

2.1.2 ความถนัดทางการเรียนศิลปะ ซึ่งมี 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ความคิดสร้างสรรค์

2.2.2 พฤติกรรมความร่วมมือ

2.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเนื้อหาในการวิจัย ดังนี้

3.1 การวาดภาพลายเส้นขั้นพื้นฐาน

3.2 การวาดภาพลายเส้นแสดงค่าน้ำหนักอ่อน-แก่

3.3 การวาดภาพลายเส้นทัศนียภาพ

3.4 การวาดภาพลายเส้นหุ่นนิ่ง

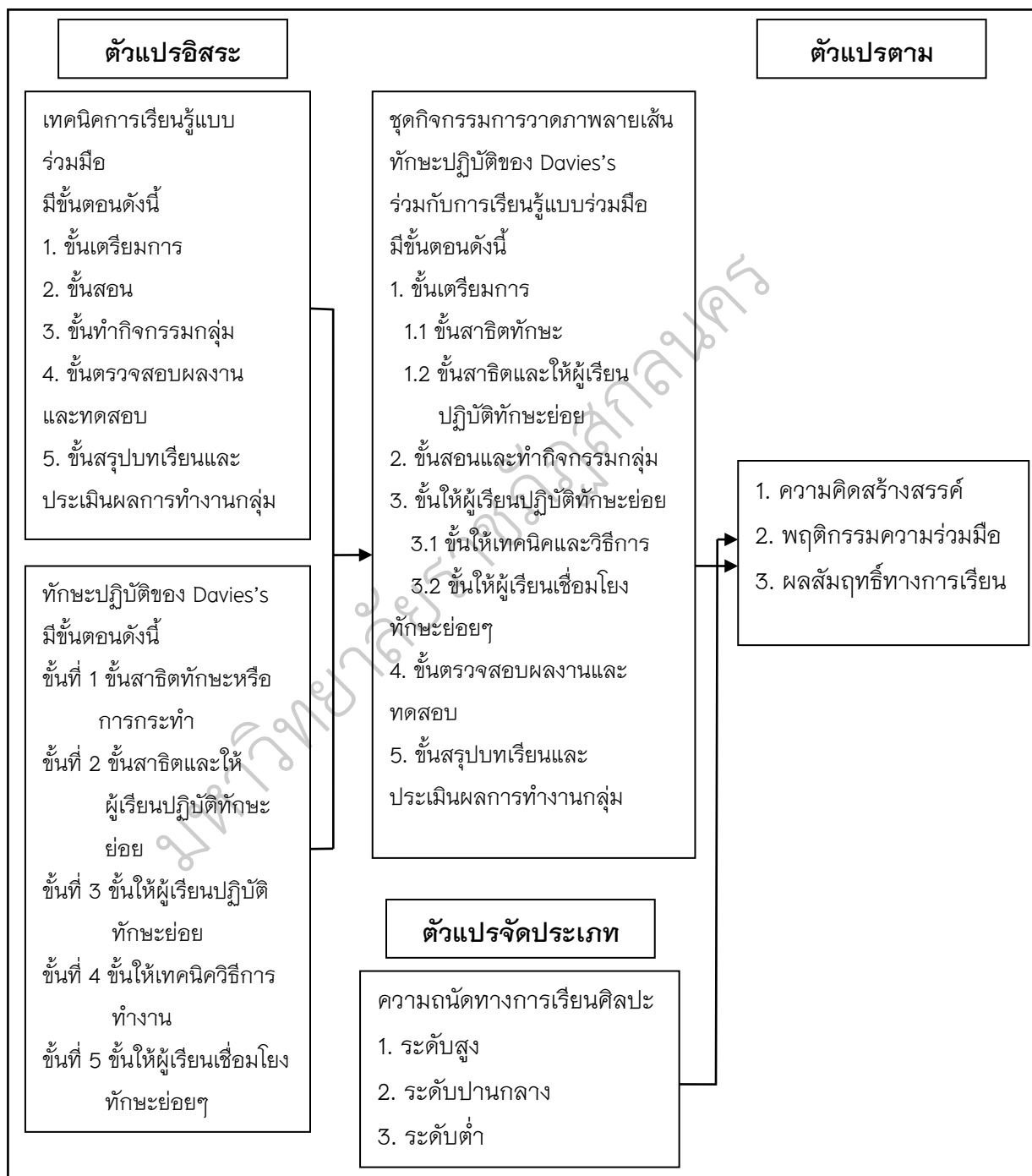
4. ระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ใช้เวลาในการทดลองรวมทั้งหมด 36 ชั่วโมง (ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการปฐมนิเทศ ทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน 4 ชั่วโมง) โดยใช้ช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 18 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้น หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะ สามารถปฏิบัติได้ และเมื่อปฏิบัติบ่อยๆ จะเกิดความชำนาญในด้านนั้นๆ
2. การวาดภาพลายเส้น หมายถึง พื้นฐานการวาดรูป การสร้างงานศิลปะทุกแขนง การวาดเส้นนับได้ว่าเป็นวิธีการสร้างภาพที่ง่าย สะดวกและรวดเร็ว การร่างภาพอย่างรวดเร็วให้คุณค่าทางอารมณ์ ความรู้สึกอย่างฉับพลัน
3. ทักษะปฏิบัติของ Davies's หมายถึง การจัดประสบการณ์หรือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ ฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจากทักษะย่อยเชื่อมโยงไปหาทักษะส่วนใหญ่ การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อยๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น มีทั้งหมด 5 ชั้น คือ
 - 3.1 ชั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำขั้นนี้เป็นชั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ทักษะหรือการกระทำที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้น จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติไม่ช้าหรือเร็วเกินไป ก่อนการสาธิตครูควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกตควรชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต
 - 3.2 ชั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการกระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรจะแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อยๆ หรือแบ่งสิ่งที่กระทำออกเป็นส่วนย่อยๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้าๆ
 - 3.3 ชั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดูหากติดขัดจุดใด ผู้สอนควรให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนผู้เรียนทำได้ เมื่อได้แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน

3.4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้นทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้นหรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น

3.5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อยๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบและฝึกปฏิบัติหลายๆครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างที่ชำนาญ

4. การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนรวมกลุ่มทำงาน และยังช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถเฉพาะตัวและศักยภาพในตนเองร่วมมือกันภายในกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้โดยสมาชิกในกลุ่มตระหนักว่า แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มสมาชิกสมาชิกในกลุ่มต้องรับผิดชอบร่วมกันและช่วยกันแก้ปัญหาให้บรรลุผลสำเร็จ

กระบวนการกลุ่มโดยคณะเด็กที่มีความแตกต่างกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นสอน 3) ขั้นทำงานกลุ่ม 4) ขั้นตรวจสอบผลงาน และ 5) ขั้นสรุปและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ประกอบด้วย 2 เทคนิค คือ

4.1 เทคนิคการคิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด (Think-Pair-Share) หมายถึง เทคนิคที่เริ่มจากปัญหาที่ครูผู้สอนกำหนดให้นักเรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อนแล้วนำคำตอบไปอภิปรายกับเพื่อนที่เป็นคู่ จากนั้นจึงนำคำตอบของแต่ละคู่มาอภิปรายพร้อมกัน 4 คน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้องหรือดีที่สุด จึงนำคำตอบไปเล่าให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง

4.2 เทคนิคการทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว (Team-Pair-Solo) หมายถึง เทคนิคที่ ครูกำหนดปัญหาหรืองานให้ แล้วนักเรียนทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มจนงานสำเร็จจากนั้นจะแยกทำงาน เป็นคู่จนงานสำเร็จ สุดท้ายนักเรียนแต่ละคนแยกออกมาทำเองจนสำเร็จได้ด้วยตนเอง

5. ชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's หมายถึง สื่อประสมซึ่งเป็นกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นที่ใช้ประกอบการ

จัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับทักษะปฏิบัติของ Davies's ที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 5 ขั้นตอนดังนี้

- 5.1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ
- 5.2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย
- 5.3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย
- 5.4 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อยๆ
- 5.5 ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

6. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่แสดงออกในการเขียนลายเส้น, การเขียนภาพต่างๆ และการตอบคำถาม มีการพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์สามารถวัดได้ด้วยแบบวัดการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

6.1 ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดได้อย่างรวดเร็ว และมีปริมาณมาก แตกต่างออกไปไม่ซ้ำกัน ในเวลาจำกัด

6.2 ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่คิดสิ่งแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดง่ายๆ ธรรมดา และแตกต่างจากคนอื่นๆ

6.3 ความคิดละเอียดลออ หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเพื่อตกแต่งหรือขยายความคิดหลักให้ได้ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6.4 ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถในการหาคำตอบได้หลายทิศหลายทาง สามารถดัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์และดัดแปลงได้ไม่ซ้ำกัน

7. พฤติกรรมความร่วมมือ หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการวาดภาพลายเส้นทักษะปฏิบัติของ Davies's ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมความร่วมมือชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสำเร็จ ความคล่องแคล่ว ความชำนาญการ ในด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพของผู้เรียนอันเป็นผลมาจาก การเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรม หรือ

ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล สามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมุ่งเน้นการวัดพฤติกรรม 6 ด้าน ดังนี้ 1) ความจำ 2) ความเข้าใจ 3) การนำไปใช้ 4) การวิเคราะห์ 5) การสังเคราะห์ 6) การประมาณค่า

9. ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) หมายถึงตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนว่ามีความก้าวหน้าในการเรียนรู้มากน้อย ซึ่งมีค่ามาตรฐานตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

10. สัมประสิทธิ์ความแปรผัน (Coefficient of Variation : C.V.) คือค่าคุณภาพของนวัตกรรมซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการกระจายของข้อมูลสองชุดว่าข้อมูลใดมีการกระจายมากกว่ากันโดยใช้คะแนนเปรียบเทียบจากการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน เกณฑ์การพิจารณาค่า C.V.

C.V. น้อยกว่าหรือเทียบเท่ากับ 10 หมายถึง ดีเยี่ยม

C.V. มีค่ามากกว่า 10-15 หมายถึง ดี

C.V. มากกว่า 15 หมายถึง ปรับปรุง

11. ความถนัดทางการเรียนศิลปะ หมายถึง ระดับผลการเรียนพื้นฐานศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มตัวอย่าง มาจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มระดับสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ